

VESTFOLD OG TELEMARK STATSADVOKATEMBETER

Sør-Øst politidistrikt
Postboks 2073
3103 TØNSBERG

DERES REF

VÅR REF
2017/00931-003
WLW001
821

DATO
29.06.2017

INSPEKSJON/TILSYN AV RETTS- OG PÅTALEENHETEN NORDRE BUSKERUD, SØR-ØST POLITIDISTRIKT

Tirsdag 6. juni til torsdag 8. juni 2017 ble retts- og påtaleenheten i Nordre Buskerud inspisert av Vestfold og Telemark statsadvokatembeter. Fra Vestfold og Telemark statsadvokatembeter deltok embetsleder/førstestatsadvokat Anne M Katteland, samt statsadvokatene Håvard Kalvåg og Jeanette Knutsen.

Hovedformålet med inspeksjonen var å gjennomføre kontroll med den etterforsknings- og påtalemessige håndteringen av visse grupper straffesaker, se nedenfor. Videre hadde inspeksjonen som formål å kontrollere politidistriktets resultater i forhold til sentrale og lokale direktiver. Sør-Øst politidistrikt er under store endringer etter sammenslåingen av de tidligere politidistriktene Telemark, Vestfold, Søndre og Nordre Buskerud. Organiseringen har derfor ikke vært et hovedfokus ved denne inspeksjonen. Hovedfokusområdet i inspeksjonen var den kriminalitetstypen som behandles av det som upresist omtales som allmenngruppene.

I forkant av inspeksjonen hadde Nordre Buskerud oversendt lokal straffesaksinstruks og nøkkeltall fra STRASAK og lokale statistikker m.v. I inspeksjonsbrevet av 24. mars 2017 fremgår det hvilke temaer som en særskilt ønsket å fokusere på, samt hvilke saker vi ønsket å gjennomgå i forbindelse med inspeksjonen.

Innledningsvis ble det avholdt et møte med fungerende leder Petter Solberg, lokal påtaleleder Per Thomas Omholt, Kjell Magne Tvenge (leder region Sør), Brit Fyksen (leder region Nord), Christian Berge (leder etterforskning region Sør), Janka Åsen (kontorleder sakskontoret retts- og påtale) og interim påtaleleder for Sør-Øst politidistrikt Kjell Johan Abrahamsen. I dette møtet ble det gitt en kort redegjørelse for situasjonen ved Nordre Buskerud, året som er gått og utfordringer og målsettinger for 2017. Deretter gjennomgikk vi de fremlagte sakene og hadde samtaler med de politijuristene som var til stede.

Postadresse:
Postboks 313
3701 Skien

Kontoradresse:
Brøene 1
3701 Skien

Telefon: +47 35 58 88 58
Telefaks: +47 35 58 88 50
E-post: post.vt@statsadvokatene.no

Siste dag av inspeksjonen ble avsluttet med et oppsummeringsmøte med påtalegruppen, tilstedeværende etterforskere, kontoransatte og representanter fra orden. Det foreløpige inntrykket fra inspeksjonen ble da formidlet. Deretter ble det avholdt en fagdag for politijuristene med utvalgte emner.

Videre i det innledende møtet med ledelsen var følgende temaer gjenstand for orientering og redegjørelse:

Organisering av straffesaksbehandlingen, herunder rutiner for prioritering av saker

Nordre Buskerud har en enkel og oversiktlig organisering. Politiet er delt inn i to regioner, nord og sør, som ledes av hver sin regionsleder. Hver region har en ordens- og etterforskningsseksjon, med hver sine ledere. Det vil si at retts- og påtaleenheten kan forholde seg til to ledere, nemlig leder for etterforskningsseksjonen i region nord og region sør.

Nordre Buskerud fortok en rekke organisatoriske endringer i 2014. Det er ikke foretatt endringer etter dette og en nærmere beskrivelse er gitt i Oslo statsadvokatembeters inspeksjonsrapport fra 2014. Ledelsen i politidistriktet opplever at omorganiseringen har fungert godt og gitt bedre og mer effektiv etterforskning av straffesakene. Dette slutter vi oss til.

Retts- og påtaleenheten er organisert med en leder og en kontorleder underlagt seg. Kontorlederen er selv saksbehandler sammen med tre andre saksbehandlere. Alle påtalejuristene har i utgangspunktet generalistportefølje, men har i tillegg sakstrekk på alle spesialistsaker innenfor sitt eget fagfelt.

Nordre Buskerud har i flere år hatt et felles straffesaksinntak (FSI), hvor det arbeider en fast påtalejurist og en fast etterforskningsleder.

Når det gjelder straffesaksflyten så går alle saker som blir registrert inn til straffesakskontoret, heretter kalt FSI. Her vil en påtalejurist og en etterforskningsleder avgjøre om saken kan påtaleavgjøres straks eller om den skal sendes videre med etterforskningsordre. Sakene som påtaleavgjøres på FSI er stort sett foreleggssaker og saker som henlegges uten særlig etterforskning. Videre sender FSI saker med begjæring om førerkortbeslag og førstegangsfengslinger til retten, og møter i disse rettsmøtene, med unntak i spesialistsakene. Sakene som sendes med etterforskningsordre overtas av påtalejurist med sakstrekk og etterforsker i region nord eller sør.

De fire saksbehandlerne på sakskontoret har to påtalejurister hver og foretar alle gjøremål i disse to påtalejuristers saker. Altså alt fra redigering av saker til stevning av vitner og føring av dom. I tillegg deler de på fellesfunksjoner, som arkivering.

Når det gjelder rutiner for prioritering av saker så er følgende føringer gitt av påtaleleder:

- Før andre saker skal de prioriterte volds- og ungdomssaker avgjøres, samt voldtektssaker og fengslingssaker. Deretter skal de eldste sakene avgjøres.

I tillegg avholdes det hver mandag avdelingsmøte, hvor alle påtalejurister får utlevert lister med alle saker over 6 måneder og de prioriterte voldssakene, hvor de gis beskjed om at de eldste sakene skal avgjøres først.

Bemanningssituasjonen

Nordre Buskerud har 14 hjemler på retts- og påtaleenheten. 10 påtalejurister og 4 saksbehandlere. Av påtalejuristene har politiinspektør Petter Solberg fungert som leder siden 1. januar 2016, og har ikke tilhørt retts- og påtaleenheten siden da. Politiadvokat Per Thomas Omholt har fungert som påtaleleder i denne perioden. I tillegg holdes en hjemmel vakant. Som en følge av at en påtalejurist er påtaleleder og en stilling har stått vakant, har man to mindre i produksjonen. Dette merkes godt når man kun har 10 stillinger totalt sett.

31. desember 2016 gikk to saksbehandlere av med alderspensjon. Da det er ansettelsesstopp på alle stillinger i politiet, med unntak av politi- og påtalestillinger, så er to saksbehandlere ansatt midlertidig.

Rutiner for oppfølging og etterlevelse av de sentrale og landsdekkende prioriteringene

De sentrale og landsdekkende prioriteringene blir hvert år sendt ut på mail til alle ansatte på enheten, samt til etterforskningsseksjonene. Påtaleleder kontrollerer restansene og fører således kontroll på om prioriteringene etterleves.

Kompetanseplan og opplæringsplaner for jurister og etterforskere

Retts- og påtaleenheten følger i utgangspunktet Politidirektoratets utdanningstilbud for nytilsatte påtalejurister i politiet fra 2003. Det betyr at alle nytilsatte påtalejurister får en fadder i 6 måneder, en opplæringsperm, et regionalt kurs og et sentralt kurs på Politihøgskolen. Etter dette søker påtalejuristene på etterutdanning ved Politihøgskolen ut i fra sine spesialområder eller generell etterforskning.

Rutiner for oppfølging, implementering og gjenfinning av direktiver fra den høyere påtalemyndighet

Direktiver fra den høyere påtalemyndighet sendes ut på mail til alle påtalejurister og til lederne av etterforsknings- og ordensseksjonene.

I tillegg lager påtaleleder en mail hvor det mest sentrale fra direktivene fremgår i en mailserie som heter: "Nytt fra påtale". Under inspeksjonen fikk vi se et eksempel på en slik mail, og bemerker at denne var kortfattet og presis, og gir den enkelte påtalejurist en rask innføring i nye direktiver.

Rutiner for oppfølging av riksadvokatens direktiver om at det skal utarbeides etterforskningsplaner i saker om voldtekt, seksuallovbrudd mot barn, vold i nære relasjoner og ved mistanke om drap

Sedelighet- og vold i nære relasjonssakene behandles av et sedelighets- og vold i nære relasjoner-avsnitt og to dedikerte påtalejurister. Det er gitt et direktiv til avsnittet om at alle saker de etterforsker skal ha etterforskningsplan. De to dedikerte påtalejuristene er ansvarlig for planen.

Når det gjelder drapssaker, herunder mistanke om drap, så utferdiges det alltid etterforskningsplaner i Indicia, prosjektmodulen. Dette sørger seksjonsleder for etterforskning at blir gjort. Påtaleansvarlig jurist følger også opp at dette blir gjort. Det har vært en fast påtalejurist som har behandlet drapssakene i distriktet.

Rutiner og resultater for saksbehandling av saker med særskilte frister – vold, voldtekt, lovbrutere under 18 år – herunder oversendelse til statsadvokaten

Resultater for fristsakene følger i vedlagte skjema.

På etterforskningssiden så har seksjons- og avsnittsledere fått beskjed om at volds-, ungdoms og voldtektssaker skal etterforskes først. Den enkelte påtalejurist har ansvaret for fremdriften. Når det gjelder voldssakene får påtalejuristene en oversikt over alle voldssaker som er under etterforskning hver mandag. I tillegg sendes det ut purremailer fra påtaleleder.

Ungdomssakene har en dedikert påtalejurist som sørger for fremdrift og påtaleavgjørelse.

Voldtektssakene behandles av to dedikerte påtalejurister som kjenner til fristreglene.

Rutiner for håndtering av saker med tilrettelagte avhør og prioritering av saker med mishandling i nære relasjoner uten tilrettelagte avhør

Alle saker hvor det er fornærmede eller vitner under 16 år går direkte til leder av sedelighets- og vold i nærerelasjoner-avsnittet. Hun vurderer sammen med en påtalejurist om det er behov for tilrettelagt avhør i saken og hva saken skal kodes som. Denne lederen og påtaleansvarlig på området sørger for fremdrift i begge overnevnte type saker.

En redegjørelse for enhetens overholdelse av frister for begjæring og gjennomføring av tilrettelagte avhør

Alle saker hvor det er fornærmede eller vitner under 16 år går direkte til leder av sedelighets- og vold i nærerelasjoner-avsnittet. Hun vurderer sammen med en påtalejurist om det er behov for tilrettelagt avhør i saken og hva saken skal kodes som.

Organisering av, status for implementering og erfaring med politiarbeid på stedet, samt rutiner for oppfølging og evaluering av politiarbeid på stedet

Nordre Buskerud er tidlig i fasen med implementering av Politiarbeid på stedet. Før jul gjennomførte alle operative tjenestemenn og påtalejurister opplæring. Det er en etterforsker som er ansvarlig for opplæringen av mannskapene og for innføringen.

Hver torsdag avholdes det tilbakemeldingsmøter, hvor det alltid er en påtalejurist til stede. Region nord har god erfaring med politiarbeid på stedet. Siden ansatte går i turnus, og oppholder seg på 5 - 6 forskjellige tjenestesteder i Hallingdal og Nore & Uvdal kan gjennomføring av tilbakemeldingsmøter kreve ekstra innsats. Nordre Buskerud opplever at tilbakemeldingsmøter er viktig for motivasjon og opplæring.

Organisering og prioritering av arbeidet med menneskehandel og profesjonelle menneskesmugling

Nordre Buskerud har ikke mange slike saker og det som styrer tilfanget av slike saker er anmeldelser innenfor områdene menneskehandel og profesjonelle menneskesmuglere.

Organiseringen og prioritering av politiets arbeid med arbeidsmarkedskriminalitet

Nordre Buskerud har ikke mange slike saker og det som styrer tilfanget av slike saker er anmeldelser innenfor områdene arbeidsmarkedskriminalitet.

Enhetens arbeid med hatkriminalitet, herunder hvilken oppmerksomhet som rettes mot å fange opp alle saker

Nordre Buskerud har ikke mange slike saker og det som styrer tilfanget av slike saker er anmeldelser.

Enhetens henleggelsespraksis, herunder opplæringsplan for nyansatte og kodebruk

Retts- og påtaleenheten har aldri hatt en egen opplæringsplan for henleggelsespraksis. Nordre Buskerud har det prinsipielle synet at henleggelseskoder er jus, slik at man ikke kan legge mer i en kode enn det som følger av sentrale påtaledirektiver.

Når det gjelder henleggelse på grunn av manglende kapasitet så brukes praktisk talt ikke denne henleggelseskoden. I de få sakene denne koden er benyttet de siste 10 årene så har saken blitt løftet til påtaleleder og politimester.

Enhetens erfaringer med påstand om å idømme elektronisk kontroll ved kontaktforbud ved siden av eller istedenfor annen straff

Nordre Buskerud har ikke hatt noen slike saker. Distriktet bør benytte denne muligheten og det vises til at Søndre Buskerud har hatt en slik sak og at man kan dra nytte av erfaringene derfra.

Enhetens erfaring og arbeid tilknyttet utvidelsen av virkeområdet for de strafferettslige særreaksjonene

Nordre Buskerud har ikke benyttet seg av utvidelsen av virkeområdet for særreaksjoner mot utilregnelige da man ikke enda har noen som faller inn i målgruppen for bestemmelsene

Enhetens rutiner for bruk av målrettet etterforskning med sikte på inndragning av vinning

Nordre Buskerud har ikke egne rutiner for målrettet etterforskning med sikte på inndragning av vinning.

Enhetens oppklaringsprosent i vinningssaker

Oppklaringsprosenten i vinningssaker følger i vedlagte skjema.

Enhetens rutiner for håndtering av gjengangere

Nordre Buskerud har egne gjengangerlister som gjennomgås flere ganger i løpet av året. Tidligere har man hatt en egen dedikert påtalejurist på dette området med god suksess. For tiden er det ikke egen dedikert påtalejurist på dette området på grunn av vakanser.

Enhetens erfaringer med bruk av alternative reaksjonformer i forhold til barn- og ungdomskriminalitet

Siden innføringen av de nye straffereaksjonsformene den 1. juli 2014, har enheten innarbeidet rutiner for oppfølging av nye saker med gjerningspersoner under 18 år.

Dette innebærer blant annet at det er en fast påtalejurist som har ansvaret for sakene, med unntak av SO-saker. Juristen gjennomfører ukentlige møter med forebyggende som etterforsker sakene. Dette sikrer oppfølging og dialog mellom påtaleansvarlig og etterforskere. Videre avholdes det faste møter hver fjerde uke i koordineringsgruppen for Konfliktrådet, hvor alle sakene drøftes med tanke på om ungdommen er egnet for en alternativ reaksjonsform. I SO-saker sørger den faste juristen for dialog med den påtaleansvarlige i den

aktuelle saken, slik at også unge lovbytere i SO-saker blir vurdert for ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging.

Enheten har totalt sett gode erfaringer med bruk av alternative reaksjonsformer for unge lovbytere, og bare helt unntaksvis blir ungdommen ilagt andre reaksjonsformer enn ungdomsoppfølging eller ungdomsstraff.

GJENNOMGANG AV FREMLAGTE SAKER

1) Saker under etterforskning som gjelder overtredelse av straffeloven av 2005 §§ 272, 273 og 274 første ledd.

Formålet med gjennomgangen av disse sakene var å se om fremdriften var tilfredsstillende, både i og etter initialfasen. Vi gjennomgikk 14 saker. Det var ikke etterforskningsplaner i noen av sakene og det er det heller ikke krav om. Imidlertid så vi en sak, som hadde stoppet helt opp i perioden januar til november 2016, hvor en plan trolig hadde sikret tilstrekkelig fremdrift.

Vårt inntrykk er at straksetterforskningen gjennomgående er meget god. Det gjøres relativt mye med en gang; mistenkte og fornærmede avhøres, vitner på stedet avhøres, det tas bilder og innhentes fritak med hensyn til taushetsplikten. Saken blir deretter naturlig liggende noe tid hos etterforsker i påvente av legeerklæring.

4 av sakene hadde tilsynelatende stoppet noe opp etter den innledende etterforskningen, og det var vanskelig for oss å si noe om årsaken til dette.

Distriktet påtaleavgjorde 37 slike saker i 2016, med en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 65 dager. Antall påtaleavgjorte saker pr. 1. april 2017 er 10, og gjennomsnittlig saksbehandlingstid er på 87 dager. Dette er meget gode resultater og distriktet synes å ha god kontroll på disse sakene. Nordre Buskerud har, med unntak av 2015, over flere år hatt gode resultater når det gjelder disse sakene og det er viktig at dette opprettholdes.

Vi finner imidlertid grunn til å nevne at vi så noen tilfeller hvor saken stod som påtaleavgjort med tiltale, men uten at tiltale var utferdiget og/eller at saken var sendt til berammelse. Dette ble tatt opp med ledelsen under inspeksjonen og vi minner om at kode 042 settes når tiltale utferdiges og saken på samme tid sendes til tingretten for berammelse.

2) Saker under etterforskning der det er tatt tilrettelagte avhør.

Formålet med gjennomgangen av disse sakene var at vi skulle se på kvaliteten på etterforskningsplanene og føring av saksbehandlingsloggen. Videre skulle vi se på hvorvidt fristen for når avhør skal gjennomføres ble overholdt, og eventuelt årsaken dersom fristen ikke ble overholdt, samt oppfølging av saken etter initialfasen.

Vi gjennomgikk 13 avhør i 12 saker og alle var gjennomført innenfor fristene. Det var etterforskningsplan i 10 saker, og dette er svært bra i forhold til inspeksjonene ved de andre påtalegruppene i Sør-Øst politidistrikt våren 2017. Det er ikke krav om planer i alle sakene. Etter vår vurdering var 7 av planene gode og vi fikk et inntrykk av at disse var brukt i praksis og ikke bare fylt ut fordi det er krav om slike.

Tre av planene var mindre bra. I disse kunne vi ikke se at det var fordelt ansvar for arbeidsoppgaver eller gitt frister for disse, og det virket ikke som om planene var "levende dokumenter" som var i bruk.

Det bemerkes videre at det ikke var satt frister for ferdigstilling i noen av planene.

Etterforskningen i initialfasen var god, og sakene som ble gjennomgått viste stort sett god fremdrift også etter gjennomført TA.

Det ble ikke funnet saksbehandlingslogger vedrørende tilrettelagte avhør. Vi minner om at slik logg skal føres og at dette spesielt er viktig i forhold til de tilfellene hvor siktelse utferdiges etter gjennomført TA. Det er da regler om forkynning, jf. straffeprosessloven § 239 b tredje ledd og fjerde ledd. Det ser ut for oss som om informasjon om siktelse og mulighet for supplerende avhør er gjort ved standard underretningsbrev. På noen av brevene fremgår det at disse er forkynt. Det ble opplyst om at forkynnelse skrives som merknad i BL, men det bør være notoritet omkring forkynnelsene direkte i saken.

I brev fra Riksadvokaten datert 8. november 2013 fremgår det at det ikke er nok med standardunderretning ved henleggelse i voldtektssaker. Det bør også vurderes om det skal gis utvidet underretning ved egne skriv også i saker om vold i nære relasjoner og om seksuelle overgrep. Dette slik at alle impliserte kan få en noe mer begrunnet forståelse for politiets avgjørelse om å henlegge saken.

3) Kontroll av kvaliteten på "*Politiarbeid på stedet*".

Vi hadde her bedt om å få fremlagt påtaleavgjorte saker i perioden 1. januar – 1. april 2017 som gjaldt straffeloven § 181 (ordensforstyrrelser) og straffeloven § 231 (Narkotikalovbrudd). Formålet med gjennomgangen av disse sakene var at vi ønsket å kontrollere kvaliteten på avhørene tatt på stedet, herunder om de som ble avhørt ble gjort kjent med rettighetene sine.

Som det fremgår ovenfor har Nordre Buskerud så vidt kommet i gang med den nye metoden "politiarbeid på stedet", slik at det var ikke avhør på lyd i de sakene vi hadde bedt om å få fremlagt. Vi fikk imidlertid tilgang til noen andre saker og hørte på totalt 16 avhør tatt på stedet.

I 5 av disse sakene var det mangler ved formaningen, samt at tjenestemennene også i noen av de andre sakene virket litt utrygge på hvordan de skulle gjøre personen de avhørte kjent med rettighetene sine. Dette ble tatt opp på oppsummeringsmøtet hvor også ordenstjenesten var representert. Ettersom avhør på stedet med lyd er relativt nytt i Nordre Buskerud er dette et naturlig funn. Vi oppfordrer til å ta dette opp på det ukentlige tilbakemeldingsmøtet. Vi ønsker i løpet av høsten 2017 å være med på et av disse møtene.

4) Saker hvor det er gitt prosessøkonomisk påtaleunntatelse i medhold av straffeprosessloven § 70.

Bakgrunnen for å kontrollere disse sakene er blant annet at vi ønsker å kontrollere at lovendringen fra 2010, som ga siktede rett til å få prøvd skyldspørsmålet, er blitt gjennomført i praksis. Det var også et formål med gjennomgangen å kontrollere at disse avgjørelsene er i tråd med riksadvokatens rundskriv nr. 6/1989.

Under inspeksjonen gjennomgikk vi 18 saker i denne kategorien. I det alt vesentligste av sakene var siktede underrettet om at han, dersom han mener han ikke er skyldig, kunne kreve at påtalemyndigheten bringer saken inn for retten, om ikke siktelsen frafalles og fristen for å fremsette slik begjæring. I omtrent 1/2 av sakene var malen for påtaleunntatelse i BL benyttet og det var skrevet siktelse. Det er imidlertid ikke lenger krav om at det skrives siktelse i disse sakene, jf. riksadvokatens brev av 7. april 2017.

I 9 av sakene var bruken av prosessøkonomisk henleggelse feil. I flere saker ble koden brukt etter at man hadde utferdiget et forelegg og hvor det var vanskelig å få tak i siktede. Dette ble tatt opp på oppsummeringsmøtet hvor vi redegjorde for når denne koden kan brukes. Påtaleleder opplyste at dette ville bli fulgt opp og at dette trolig skyldtes en misforståelse.

Vi vil følge opp dette ved neste inspeksjon.

5) Alle saker som er henlagt i desember 2016, med unntak av 014 sakene (manglende opplysninger om gjerningsperson).

Formålet med gjennomgangen var å danne seg et bilde av henleggelsespraksis og bruk av henleggelseskoder/-grunnlag. Nordre Buskerud hadde kun henlagt 10 saker i desember 2016 og vi gjennomgikk samtlige.

Ettersom antallet gjennomgåtte saker var relativt lite er det vanskelig å danne seg et klart bilde av henleggelsespraksisen, annet enn at få saker med kjent gjerningsmann henlegges. Med unntak av to saker er det ingen vesentlige bemerkninger til valget av henleggelsesgrunnlag og distriktet synes å ha en korrekt bruk av henleggelseskodene/-grunnlagene. Det var ingen saker som var henlagt grunnet manglende påtalebegjæring, og vi fant ingen saker hvor straffeprosessloven § 62 annet ledd var benyttet. Vi fant heller ikke eksempler på feil anvendelse av kode 022 (ikke rimelig grunn til å etterforske), som man erfaringsmessig har sett ved enkelte andre politidistrikt tidligere.

To saker var henlagt på bevisets stilling uten mistenkt – kode 017. I begge disse sakene var det alvorlig trusler fremsatt over telefon fra utlandet (hhv Montenegro og Iran). Truslene var æresrelatert og henlagt relativt raskt. Mistenkte, som var navngitt, var ikke ført inn i saken. Vi tok dette opp på oppsummeringsmøtet og ga råd om at man må følge disse sakene bedre opp. Fornærmede bør få en kontaktperson i politiet og det bør vurderes om saken bør stilles i bero en periode, samtidig som man fører en merknad på mistenkte i SIS. Politidistriktet vil da få varsel dersom mistenkte er på reise mot Norge. Problemet for politiet i disse sakene er at fornærmede bor på transittmottak i distriktet og flytter derfra uten at man alltid har oversikt over hvor fornærmede flytter.

Videre så vi en sak hvor et barn på 9 måneder hadde fått brudd på kraniet. Saken var godt etterforsket og korrekt henlagt. Foreldrene var imidlertid ikke ført inn som mistenkte. På oppsummeringsmøtet minnet vi om at man som en hovedregel bør føre opp omsorgspersonene som mistenkte i de sakene hvor man innledningsvis ikke har en forklaring på hvordan skaden er oppstått. Dette også av hensyn til omsorgspersonene som rent faktisk blir etterforsket uten rettighetene som mistenkt.

Vi minner videre om at alle mistenkelige dødsfall skal sendes oss for påtaleavgjørelse.

6) Saker som er henlagt med kode 065 (tvil om strafferettslig tilregnelighet).

Her ønsket vi særlig å undersøke om grunnlaget for bruken av 065 var i overensstemmelse med de krav som bør stilles. Ved bruk av 065 må det være klare holdepunkter for utilregnelighet. Hvis ikke må saken henlegges etter bevists stilling (kode 058) eller andre passende henleggelsesgrunnlag. Siktete må som hovedregel være judisielt observert. Unntaksvis – og i klare tilfeller der siktete er på institusjon – kan det være tilstrekkelig med en prejudisiell erklæring fra politilegen eller tilsvarende erklæring fra den institusjonen som siktete er plassert. I disse sakene vil det også kunne foreligge rusproblematikk og dermed muligheter for rusutløste psykoser. Hvis det er selvforskyldt rus vil psykosen ikke være straffriende. I slike tilfeller må det foreligge judisiell observasjon. Judisielle erklæringer er ferskvare. Hvis erklæringen er mer enn et år gammel må det vurderes om det er behov for en ny erklæring, eventuell en tilleggserklæring fra de samme sakkyndige.

Vi gjennomgikk 5 saker og i samtlige saker var det dokumentasjon på at siktete med stor grad av sannsynlighet var utilregnelig. Dette er veldig bra og skiller seg ut fra det vi har sett ved de øvrige geografiske enhetene i Sør-Øst politidistrikt.

Ingen av sakene var i seg selv av en karakter som skulle kvalifisere til anvendelse av særreaksjon etter de gamle bestemmelsene. Vi fant imidlertid en kandidat som kunne kvalifisere til særreaksjon etter de nye bestemmelsene som gjelder de "plagsomme" utilregnelige som utfører handlinger av mindre alvorlighetsgrad. På oppsummeringsmøtet gjennomgikk vi vilkårene for å benytte de nye reglene og distriktet vil ha fokus på disse gjerningspersonene og forberede sakene i tråd med de nye reglene der det synes egnet.

7) Alle dommer avsagt i 2016 som gjelder overtredelse av straffeloven av 2005 §§ 321 og 322 (Tyveri og grovt tyveri.)

Bakgrunnen for at vi ønsket å se på disse sakene var for å vurdere subsumsjonen i forhold til ny straffelov. Vi ønsket å se på hvorvidt forholdet korrekt var tiltalt som grovt eller ikke, hvorvidt man har tatt høyde for at gjerningsmannen etter ny lov må ha forsett i forhold til verdien, samt i hvilken grad straffeloven (2005) § 268 (berettiget inntrengen) og § 351 (skadeverk) ble brukt i konkurrans ved innbrudd.

Vi gjennomgikk 13 dommer fra 2016. Med et unntak var samtlige subsumsjoner riktige i forhold til om det var grovt eller ikke. Den ene saken gjaldt innbrudd i hjemmet og var tatt som simpelt tyveri. Videre så vi en sak hvor tiltalen lød på grovt, men hvor retten dømte for simpelt. Tyveriet var skjedd ved innbrudd, noe planlegging i forkant og det var borttatt

kontanter i størrelsesorden kr 50 000,-. Et tyveri er ikke lenger automatisk grovt når det er begått ved innbrudd. Det følger imidlertid av forarbeidene at dette ikke utelukker at tyveri ved innbrudd kan være grovt. Det følger av forarbeidene at innbrudd i bod/kiosk med ubetydelig utbytte typisk ikke lenger er grovt. Etter vår oppfatning kunne denne saken vært anket, slik at man fikk en avklaring på hvor grensen går for når et innbruddstyveri kan anses grovt. Videre vises til at man i flere av sakene godt kunne brukt § 268 og § 351 i konkurrans.

STATISTIKKANALYSE

Politiet har etter hvert fått gode rutiner – og verktøy – for kontroll og oppfølging av saksbehandlingstid, oppklaringsprosent, restanseutvikling osv. Behovet for oppfølging her er derfor mindre og vi hadde derfor hovedfokus på kvalitetskontroll av straffesaksbehandlingen, jf. ovenfor.

Forut for inspeksjonen mottok vi et ferdig utfylt skjema med lokal statistikk som forespurt i brev av 24. mars 2017. Skjemaet følger denne rapporten som eget vedlegg. Tallene som er presentert er pr. 1. april 2017 og sammenligningsgrunnlaget er de to foregående årene.

Lokal statistikk

Distriktet hadde en betydelig økning av antall hovedforhandlinger og antall rettsdager i 2016 i forhold til tidligere år. Dette forklares med at de var fullt bemannet i 2016, samt at man gjennomførte en restanseaksjon, herunder behandlet man mer enn 500 saker fra Telemark. Det ble også vist til at man tidligere ikke systematisk har ført oversikt over antall hovedforhandling og antall rettsdager. Dette gjøres nå på samme måte i hele Sør-Øst politidistrikt.

Kriminalitetsutviklingen

Antall anmeldte vinningsforbrytelser går ned, samtidig som økonomisakene har en sterk økning. Sistnevnte skyldes trolig at bedragerisakene nå er registrert under kategorien økonomisaker. Nedgangen i vinningsforbrytelser er i samsvar med tendensen i resten av landet. Økningen i saker som gjelder seksuallovbrudd er i samsvar med økningen generelt i landet og skyldes i det vesentligste store nettovergrepssaker.

Oppklaringsprosent

Oppklaringsprosenten ligger på noe over 60 %. Denne har tidligere ligget stabilt på noe over 40 % for forbrytelser. Grunnen til at oppklaringsprosenten nå har steget med ca. 20 prosentpoeng skyldes at det ikke lenger er noe skille mellom forbrytelser og forseelser.

Oppklaringsprosenten for voldssaker går opp og dette er bra.

Oppklaringsprosenten for seksualforbrytelser har gått ned med 10 prosentpoeng fra 2016 til 1.4.2017. Distriktet har ingen forklaring på dette, men det er snakk om kun 24 saker og enkelt saker får innvirkning på resultatet. Dette vil bli fulgt opp fortløpende gjennom året.

Restanser

Ved begynnelsen av året 2016 hadde distriktet 714 saker eldre enn 3 måneder, hvorav 97 saker var eldre enn 12 måneder. Ved årsskifte var restansene betydelig nedarbeidet og i begynnelsen av april 2017 var antall saker eldre enn 3 måneder 345, hvorav 44 saker var eldre enn 12 måneder.

Dette er meget godt jobbet og vi gleder oss til å se den videre utviklingen ved neste inspeksjon.

OPPSUMMERING:

Inspeksjonen ble avsluttet torsdag 8. juni 2017 med et fellesmøte hvor både jurister, etterforskere, orden og sivilt ansatte møtte opp. Det foreløpige inntrykket etter inspeksjonen og funn etter gjennomgang av sakene ble formidlet.

Bestillingsbrevet av 24. mars 2017 var omfattende og ledelsen har satt i verk og lagt ned betydelig arbeid med å forberede inspeksjonen. Jeg finner grunn til å bemerke at arbeidet har vært svært tilfredsstillende, og gjort at vi har kunnet gjennomføre inspeksjonen på en effektiv måte. Vi ble tatt meget godt i mot av ledelsen ved det innledende møte, og fikk en god og informativ presentasjon av distriktet. Distriktet gjennomførte som nevnt en omorganisering i 2014 som har gitt god effekt. Oppklaringsprosenten går opp og saksbehandlingstiden går ned. Noe av denne effekten skyldes også at vinningssakene går ned.

Det generelle inntrykket er at straffesaksbehandlingen i Nordre Buskerud er veldrevet. Det ble vist til fra ledelsens side at etterforskning har blitt mer populært, og et sted folk vil være. Dette er gledelig etter en tid med stort fokus på beredskap.

Distriktet har i tillegg til gjenopptakelse av Martine-saken, hatt to drap i 2017, og dette har tatt mye av kapasiteten. Vi har forståelse for at dette er mye for en så liten enhet.

Nordre Buskerud har, som nevnt innledningsvis, et "mini" FSI. Mange saker blir håndtert med en gang, og FSI er et godt bindeledd i organisasjonen. Ved etablering av FSI for hele Sør-Øst politidistrikt bør distriktet gjøre bruk av de erfaringer Nordre Buskerud har tilegnet seg. Hovedinntrykket er at FSI gir meget god effekt på straffesaksbehandlingen. Man bør imidlertid ha for øye at det også kan være noen ulemper som man bør søke avhjulpet. Det vises blant annet til at de andre juristene ikke lenger behandler de "enkle" sakene og således ikke har noen hvileskjær. Videre vises til at det kan bli noe ensformig å arbeide full tid på FSI og kanskje man bør ta høyde for en viss rullering. Det bør også legges til rette slik saksansvarlig jurist kommer tidlig inn i de sakene som ikke blir behandlet på FSI.

Som nevnt ovenfor, er det foretatt en meget god jobb hva gjelder nedarbeidelse av restanser. Dette har medført at distriktet ikke lenger trekker saker fra andre distrikt. Det er viktig å opprettholde fokus på dette. Selv om vår inspeksjon ikke omfattet øko- og miljøteamet vil vi likevel fremheve det forhold at restansene opplyses å være nedarbeidet og sakene irtetteført.

Vi har også lyst til å bemerke arbeidet som er gjort i forhold til kriminaliteten i Hemsedal. Under møtet med ledelsen ble vi orientert om at det var iverksatt et samarbeid mellom politiet, Hemsedal kommune og næringslivet i Hemsedal. Dette har resultert i at man ikke hadde hatt noen voldtekter denne sesongen, samt at antall vold og narkotika anmeldelser gikk signifikant ned. Også anmeldt vinningskriminalitet gikk ned. Tiltakene som ble iverksatt var blant annet flere skjenkekontroller (Alkoholpolitisk handlingsplan Hemsedal kommune), opplyste områder (i tilknytning til utesteder; næringslivet), samarbeid med taxinæringen i Hemsedal (avvikling av køer osv), bortvisning av overstadig berusede personer (politiet og ordensvakter ved utesteder), flere ordensvakter, kurs for alle ansatte i utelivet: Ansvarlig alkoholhåndtering (kommunen), kunnskapsbasert politiarbeid. "På rett sted til rett tid", omdisponere politimannskaper i politidistriktet, og lansering holdningskampanje mot festrelaterte

voldtekter, "Kjernekar". Dette samarbeidet har gitt meget gode resultater og er absolutt et eksempel til etterfølgelse.

Dette blir både den første og siste inspeksjonen fra vår side av Nordre Buskerud som egen enhet. Ved neste års inspeksjon vil Nordre Buskerud inngå i den geografiske distriktsenheten Buskerud. Vi har forståelse for at det er en stor omstilling å gå fra å være eget politidistrikt, med egen politimester, til å bli en del av en geografisk enhet. Dette vil være en krevende og til tider frustrerende prosess. Det er vårt råd at Nordre Buskerud i denne prosessen holder fast ved det man er gode på, og søker å bidra til at straffesaksbehandlingen i det nye politidistriktet blir god. Lykke til med omstillingsprosessen og arbeidet i Sør-Øst politidistrikt.

Med vennlig hilsen

Vestfold og Telemark statsadvokatembeter

Anne M Katteland

Embetsleder

VESTFOLD OG TELEMARK STATSADVOKATEMBETER

SKJEMA FOR INNHENTING AV OPPLYSNINGER FORUT FOR INSPEKSJON

INSPEKSJON VED SØR-ØST POLITIDISTRIKT AV RETTS OG PÅTALEENHETEN
NORDRE BUSKERUD – 2017

1. Lokal statistikk

	2015	2016	pr. 1. april 2017
Behandlingen av "egne" saker:			
Antall hovedforhandlinger	89	201	24
Rettsdager i "egne" saker:			
- Hovedforhandlinger	91	226	29
- Fengslingsmøter	26	79	12
- Dommeravhør/tilrettelagte avhør	8	70	27
- Andre rettsmøter ¹	16	4	1
- Totalt antall rettsdager ²	141	379	69
Fengslinger (inkl. kontorforretninger)³			
- Førstegangsfengslinger	26	40	12
- Forlengelser			
Tilståelsesdommer:			
Antall			
Oppnevningssaker:			
- Antall oppnevningssaker	10	13	4
- Antall rettsdager	20	15	5

¹ Andre rettsmøter inkluderer tilståelsessaker, bevisopptak, rettslige avhør, domsavsigelser og andre rettsmøter hvor påtalemyndigheten møter

² Oppgis i hele dager, uavhengig av varigheten på rettsmøtet

³ Hvor flere fengsles i samme sak, telles én sak for hver siktet

2. Kriminalitetsutviklingen

2.1 Anmeldte lovbrudd totalt og pr kriminalitetstype

(tallene hentes fra JUS 66A)

Kriminalitetstype	2015	2016	pr. 1. april 2017
Økonomi	130	335	81
Vinning	1614	1246	272
Vold	419	472	179
Seksuallovbrudd	83	101	26
Narkotika	665	592	149
Annet	557	417	71
LOVBRUDD TOTALT	5147	4854	1144

(Fra tiden før 1. oktober 2015 legges tall for forbrytelser og forseelser sammen)

3. Oppklaringsprosent

3.1 Oppklaringsprosent for lovbrudd totalt og pr kriminalitetstype

(tallene hentes fra JUS 313A)

Kriminalitetstype	2015	2016	Antall saker 2016	Pr 1.4 2017	Antall saker Pr 1.4. 2017
Økonomi	60,0%	45,0%	385	57,6%	71
Vinning	19,8%	21,9%	1531	16,9%	322
Vold	54,8%	57,9%	471	63,1%	157
Seksuallovbrudd	52,5%	55,7%	75	45,5%	24
Narkotika	90,5%	89,0%	796	90,8%	188
Lovbrudd totalt	57,3%	59,9%	5425	60,8%	1186

(Fra tiden før 1. oktober 2015 legges tall for forbrytelser og forseelser sammen)

3.2 Oppklaringsprosent for saker med påtalefrist

(tallene hentes fra JUS 603 og 611)

Statistikkgruppe	2015	2016	Antall saker 2016	Pr 1. april 2017	Antall saker Pr 1.4.2017
Voldssaker med frist	56,8%	36,4%	37	70,0%	10
Fristsaker unge lovbyggere	85,0%	92,2%	161	85,7%	44

4. Saksbehandlingstid

4.1 Saksbehandlingstid for oppklarte lovbrudd totalt og pr kriminalitetstype

(tallene hentes fra JUS 316)

Kriminalitetstype	2015	2016	Antall saker 2016	Pr 1. april 2017	Antall saker Pr 1.4.2017
Økonomi	257	221	385	157	71
Vinning	132	134	1531	87	322
Vold	118	103	471	110	157
Seksuallovbrudd	83	98	75	88	24
Narkotika	111	124	796	120	188
Lovbrudd totalt	110	111	5425	116	1186

(Fra tiden før 1. oktober 2015 legges tall for forbrytelser og forseelser sammen)

4.2 Saksbehandlingstid for saker med påtalefrist

(tallene hentes fra JUS 603 og 611)

(for saker med unge lovbyggere teller både forbrytelser og forseelser)

	2015	2016	Antall saker 2016	Pr 1. april 2017	Antall saker Pr 1.4.2017
Voldssaker med frist	131	65	37	87	10
Saker med unge lovovertridere	49	32	161	45	44

5. Inndragning

5.1 Antall rettskraftige inndragningskrav siste år

(tallene hentes fra JUS 623)

(gjelder ikke for påtalegruppene i Oslo)

NB: Tall for Sør-Øst

	2015	2016	Pr. 1.4.2017
Strl (2005) § 67* – utbytte	126	65	10
Strl (2005) § 69* – gjenstand	1000	430	41
Strl § (2005) § 68* – utvidet	121	1	0
Totalt	1247	496	51
Beløp	9 971 185	19 192 096	203 676

*Fra tiden før 1. oktober 2015 straffeloven (1902) hhv §§ 34, 35 og 34 a

6. Saker under behandling

(tallene hentes fra jus 087)

6.1 Aldersprofil for ikke påtaleavgjorte saker

Ikke påtaleavgjorte saker	Pr 1.1.15	Pr 4.1.16	Pr 3.1.17	Pr. 3.4.2017
Saker under behandling totalt	1396	1404	840	910
Saker under behandling 0-3 måneder	675	690	473	565
Restanser 3-6 måneder	316	309	221	173
Restanser 6-12 måneder	303	308	109	128
Restanser eldre enn 12 måneder	102	97	37	44

6.2 Aldersprofil for påtaleavgjorte ikke rettskraftige saker

Påtaleavgjorte, men ikke rettskraftige saker	Pr 1.1.15	Pr 1.1.16	Pr 1.1.17	Pr. 1.4.2017
Saker under behandling totalt			10970	10162
Saker under behandling 0-3 måneder			1767	1635
Restanser 3-6 måneder			1840	1480
Restanser 6-12 måneder			2794	2636
Restanser eldre enn 12 måneder			4569	4411

NB: Tall for Sør-Øst

7. Produksjon

(tallene hentes fra JUS 323A)

7.1 Produksjon av 040 koder

Antall saker	2015	2016	pr. 1.4.2017
Forelegg (040)	1164	1313	283
Tilståelsessaker (041)	640	667	225
Tiltaler (042)	589	670	231
Påtaleunntatelser (043)	81	137	28
Konfliktråd (044)	37	27	10
Sum	2511	2814	777